

„Няма по-силно оръжие от езика, по-непобедими войници от буквите“

На 11 май, в галерията на Българския културен институт в Прага се състоя премиерата на най-новия роман на писателя Стефан Кисьов – „Житиеписецът“. Датата не бе случайно избрана от организаторите на събитието – какво по-подходящо отбелязване на православния църковен празник на Славянските просветители от представянето на книга, посветена на Константин-Кирил Философ и сътворената от него глаголица.

След успешното представяне на романа в Генералното ни консулство в Ню Йорк, Българския културен център в Пенсилвания, Ню Джърси и Делауеър, САЩ през м. февруари т. г., и в Столичната библиотека в София през м. април, „Житиеписецът“ продължи литературния си път и сред пражката читателска аудитория. Официален гост на събитието бе Н. Пр. г-н Данчо Мичев, извънреден и пълномощен посланик на България в Чешката република; преподаватели; български и чешки любители на творчеството на Стефан Кисьов. Преди началото на официалната част в залата на БКИ звучаха тихо григориански хорали – музиката, която се е слушала в Централна и Западна Европа, включително по чешките земи, във времето, когато Константин и Методий пристигат на територията на Велика Моравия.

След приветствието на г-н Володя Гоцев, директор на БКИ – Прага, бе дадена думата на г-жа Силвия Георгиева, председател на сдружение „Българска културно-просветна организация Св. св. Кирил и Методий“ в Прага, главен организатор и издател на романа. Тя благодари на всички присъстващи за интереса; на тези, помогнали книгата да види бял свят и прочете откъс от предговора на романа. Интересно хрумване на г-жа Георгиева бе кратката музикална илюстрация – „Канон“, дело на Св. Методий. По възстановяването на мелодическия прототип на канона, композиран от Св. Методий и посветен на светеца Димитър Солунски, работи проф. д-р Томас Бътлър от Харвардския университет в САЩ, в тясно сътрудничество с американския музиколог и композитор от сръбски произход Никола Радан. Записът, кой-

Романът „Житиеписецът“ бе представен в залата на Българския културен институт в Прага

то публиката имаше удоволствието да чуе, е от софийска църква. Вечерта продължи с откъс от преговора на романа, преведен фантастично на чешки език от г-жа Надя Полакова-Алянабинова и изпълнен вълнуващо от Иван Чермак. Благодарение на г-жа Полакова и превода ѝ на друг роман на Стефан Кисьов – „Екзекуторът“ (Kat), писателят е вече добре познат на чешката четяща аудитория.

Д-р Ивана Сръбкова, водещ на литературната вечер, подчерта, че издаването на книгата е изключително актуално, тъй като през 2023 отбелязваме 1160 години от пристигането на Славянските просветители във Великоморавия през 863, а романът е посветен точно на живота и делото на Св. Константин-Кирил. Тя представи скъпите гости, присъстващи на вечерта: главния „актьор“, писателя Стефан Кисьов, Горяна Ленкова, негова съпруга и коректор на книгата, г-жа Надя Полакова, историка – проф. Ян Рихлик. Той разказа накратко пред присъстващите фактоло-

гията около Кирило-методиевските мисии и обществено-политическата ситуация във Великоморавия, довела до решението на княз Ростислав да поиска от Византия християнски мисионери, които да проповядват на славянски език, и пристигането на Светите братя.

Внимателно премислените въпроси на д-р Сръбкова събудиха интереса на публиката, а г-н Кисьов сподели, че макар книгата да е плод на въображението му, той се е стремил да пресъздаде някогашната средновековна атмосфера. Романът е писан доста дълго – на моменти писането е вървяло бързо, защото фантазията е била буйна, на моменти е прекъсвал, за да проучва редица документи. Голяма част от работата върху книгата преминава в Прага, където за известен период от време съпругата му е дипломат. Стефан Кисьов е убеден, че за да бъде една творба добра, писателят трябва да се опира на реални житейски характери, които след това претворява според представите си. За

него животът на Константин-Кирил е изключително интересен – живот, изпълнен с много опасности, съпътствали мисиите му. Това, което провокира г-н Кисьов е малко известният, но напълно достоверен факт, че когато Кирил умира, неговият брат иска да му предадат тялото, за да бъде погребано в Солун по източноправославен обичай, но папата не разрешава. В последствие, на погребението, Методий и техните ученици искали да се сбогуват с Константин, но не успяват да отворят ковчега по никакъв

В рамките на дискусиата г-жа Горяна Ленкова сподели, че в началото на книгата изглежда, че главен герой е житиеписецът, после главен герой става Константин-Кирил, а в края на романа – глаголицата: „Философът излезе от къщата на брега на малкия остров в лагуната – недалече от стените на града. Седна върху топлия, огрян от утринно слънце пясък до разбиващите се лениво вълни. Дълго гледа морския хоризонт, заслушан в песента на птиците, които се събираха да ловуват на ята над вълните. После сведе очи.

мои, летете!“

...Да, птиците – те бяха втората му любима тайна. Обичта му към тях, значението, което имаха за него през целия му живот, вдъхновението, което черпеше от тях. Всичко започна, още когато загуби любимия си сокол и плака неутешимо за него. Буквата „АЗ“ беше неговия сокол. Той отново я нарисова на пясъка, по-голяма от първата:

„Продължавай своя вечен полет, ловецо на души!“

След края на официалното представяне, публиката имаше възможност да си купи книгата и да получи автограф от автора.

На следващия ден, 12 май, писателят Стефан Кисьов представи България на 28-ото издание на традиционния Панаир на книгата и литературен фестивал. На срещата присъства не само чешка публика, но и много млади хора: ученици от XI клас на БСУ „Д-р П. Берон“ заедно с учителя си по литература Марио Огнянов и класния си ръководител Валентина Лазарова. Много от чешките почитатели на писателя бяха дошли при него за автограф с чешкото издание на „Екзекюторът“. В началото всички бяха приветствани от д-р Силвия Георгиева, а по време на представянето на книгата, в дебата взеха участие освен проф. Рихлик и д-р Сръбкова, също и пасторът-селезиан отец Ярослав Фогл, който дълги години е работил в България. Вече бе чел книгата на Кисьов и освен, че говори много добре български език, има и много ясна представа кои точно са били Първоучителите не само в църковната йерархия и среди, но и в световната култура. Неговото включване в дебата на Панаира на книгата, който бе изцяло на чешки език, бе изключително интересно. Преведения откъс там прочете Хелена Илкова.

Чудесното заключение, с което завърши този Кирило-методиевски маратон е ясно изразеното желание на присъстващите – книгата на Стефан Кисьов да се преведе на чешки език. Няколкото, вече преведени, страници явно бяха достатъчни, за да се разбере, че е налице още един текст на познат в Чехия български писател, който си заслужава да бъде достъпен и на езика на страната, където са дошли Просветителите преди повече от 11 века. ♦

Стефан Кисьов сред почитателите си на Панаира на книгата

начин. Така Кирил е погребан, без да са видели тялото му. Въобще доста странни обстоятелства, които разпалват въображението на пишещия. Краят на романа, според автора, не би трябвало да се приема буквално, а метафорично-философски: „Бих искал да се гледа на този текст като на философски текст. Не като на приключенски роман, не като на екшън роман“. На въпроса „Кое му е било най-трудно“, г-н Кисьов отговори, че е създал много версии на романа и най-трудно му е било да избере една от тях. Някои от присъстващите проявиха интерес към символиката на корицата – Стефан Кисьов разказа, че „соколът е бил любимата птица на Константин Философ, навремето това е било някаква мода – да се ловува със соколи, да се играе с тях. Като малък Константин загубва любимия си сокол, който още на първия лов отлита и повече не се завръща при него, и това му се отразява тежко. Донася му травма. Моята идея е, че тази случка оказва огромно влияние върху неговата личност“.

Прилекна, издълба със суха клечка в пясъка знака на буквата „АЗ“. Усмихна се. Животът му бе енигма. Той криеше безброй тайни. Никой не трябваше да ги разгадае. Така бе пожелал. Две от тях, обаче му бяха най-любимите. Първата беше, разбира се, тази на буквата „АЗ“. Докато всички други виждаха в нея символа на кръста, на който беше разпнат Спасителят („Хората виждат онова, което им казват, че трябва да видят!“), тя всъщност беше начертана така, че „показваше“ нещо съвсем друго – не разпнат, а жив човек. И именно него беше сложил Константин в началото на своята Азбука. И тъй като смисълът на името ѝ се образуваше от това на първите две букви, тя всъщност винаги щеше да означава: „Човекобукви“, или „Букви за човека“ и отсега нататък символът на разума щеше да се съдържа във всички следващи букви, да напомня за себе си, докато хората съществуваха...

Чу крясъка на прелитащите над главата му птици, проследи ги с поглед и се усмихна: „Летете, скъпи